

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

HOÀNG VIỆT HÀ

**VẬN DỤNG QUAN ĐIỂM TÍCH HỢP
TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 12
TRUNG HỌC PHỔ THÔNG**

**Chuyên ngành: Lí luận và phương pháp dạy học Địa lí
Mã số : 60140111**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Dương Quỳnh Phương

THÁI NGUYÊN, NĂM 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi, các số và tài liệu trích dẫn có nguồn gốc rõ ràng. Kết quả trong luận văn chưa được công bố trong bất cứ công trình nghiên cứu khoa học nào khác, nếu có gì sai tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2017

Tác giả luận văn

Hoàng Việt Hà

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình học tập, nghiên cứu, khảo sát và triển khai đề tài: “***Vận dụng quan điểm tích hợp trong dạy học Địa lí lớp 12 - THPT***” tác giả đã nhận được sự động viên, khuyến khích và tạo điều kiện giúp đỡ nhiệt tình của các cấp lãnh đạo, của các thầy giáo, cô giáo, anh chị em, bạn bè đồng nghiệp và gia đình.

Với tình cảm chân thành, tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới:

- Các thầy giáo, cô giáo, Khoa Địa lí, các thầy giáo, cô giáo, cán bộ và chuyên viên các phòng chức năng của Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã trực tiếp giảng dạy, quan tâm tạo điều kiện giúp đỡ trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu. Đặc biệt em xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến PGS.TS. Dương Quỳnh Phương người trực tiếp hướng dẫn đã tận tình hướng dẫn giúp đỡ, góp ý để em hoàn thành luận văn này

- Xin cảm ơn Ban giám hiệu, giáo viên các trường THPT trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh đã tạo điều kiện và giúp đỡ tận tình cho tôi qua việc cung cấp số liệu, tư vấn khoa học trong quá trình thực hiện đề tài.

Mặc dù cố gắng rất nhiều trong việc nghiên cứu, song do thời gian và kinh nghiệm thực tiễn của bản thân còn hạn chế, đề tài không tránh khỏi những khiếm khuyết, tác giả rất mong nhận được sự góp ý của các thầy giáo, cô giáo, các bạn đồng nghiệp và những người quan tâm đến đề tài này để luận văn của tôi được hoàn chỉnh hơn.

Xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2017

Tác giả luận văn

Hoàng Việt Hà

MỤC LỤC

Trang

Trang bìa phụ	
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục chữ viết tắt.....	iv
Danh mục bảng.....	v
Danh mục hình.....	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	2
3. Mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu	6
4. Quan điểm và phương pháp nghiên cứu	6
5. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	11
6. Giả thuyết nghiên cứu	12
7. Cấu trúc luận văn.....	12
NỘI DUNG	13
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA DẠY HỌC ĐỊA LÍ THEO QUAN ĐIỂM TÍCH HỢP	13
1.1. Cơ sở lý luận.....	13
1.1.1. Một số khái niệm cơ bản.....	13
1.1.2. Mục đích của dạy học tích hợp	16
1.1.3. Ý nghĩa của dạy học tích hợp	16
1.1.4. Đặc điểm của dạy học tích hợp.....	17
1.1.5. Mục tiêu của dạy học tích hợp.....	18
1.1.6. Các quan niệm cơ bản trong dạy học tích hợp	20
1.1.7. Các mức độ tích hợp trong nhà trường phổ thông	20
1.1.8. Sự cần thiết của dạy học tích hợp	22
1.2. Cơ sở thực tiễn.....	25
1.2.1. Mục tiêu, cấu trúc của chương trình Địa lí 12 – THPT	25
1.2.2. Khả năng ứng dụng dạy học tích hợp qua chương trình Địa lí 12 - THPT	29

1.2.3. Đặc điểm tâm sinh lí và khả năng nhận thức của học sinh THPT..	30
1.2.4. Hiện trạng dạy học tích hợp trong môn Địa lí 12 – THPT	33
TIỂU KẾT CHƯƠNG 1	37
Chương 2. DẠY HỌC MÔN ĐỊA LÍ LỚP 12 - TRUNG HỌC PHỔ THÔNG THEO QUAN ĐIỂM TÍCH HỢP LIÊN MÔN	38
2.1. Yêu cầu và nguyên tắc tổ chức dạy học tích hợp liên môn trong Địa lí 12 – THPT	38
2.1.1. Yêu cầu đối với DHTH liên môn.....	38
2.1.2. Nguyên tắc tổ chức dạy học tích hợp liên môn.....	39
2.2. Xây dựng chủ đề dạy học theo quan điểm tích hợp liên môn	39
2.2.1. Xác định nội dung dạy học tích hợp liên môn	39
2.2.2. Xây dựng các chủ đề dạy học tích hợp liên môn	40
2.2.3. Nội dung trình bày một chủ đề tích hợp liên môn	41
2.3. Quy trình tổ chức dạy học tích hợp môn Địa lí 12 - THPT	42
2.4. Tổ chức dạy học và kiểm tra, đánh giá việc dạy học một số chủ đề tích hợp liên môn trong Địa lí 12 - THPT	45
2.4.1. Tổ chức dạy học các chủ đề tích hợp liên môn trong Địa lí 12 – THPT.....	45
2.4.2. Tổ chức kiểm tra, đánh giá việc dạy học các chủ đề tích hợp liên môn trong Địa lí 12 – THPT	51
2.5. Xây dựng một số chủ đề tích hợp liên môn trong chương trình Địa lí 12 - THPT	52
TIỂU KẾT CHƯƠNG 2	85
Chương 3. THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM.....	86
3.1. Mục đích thực nghiệm sư phạm.....	86
3.2. Nhiệm vụ của thực nghiệm	86
3.3. Nguyên tắc thực nghiệm sư phạm	86
3.4. Đối tượng thực nghiệm	87
3.4.1. Chọn trường thực nghiệm	87
3.4.2. Chọn lớp thực nghiệm.....	87
3.4.3. Chọn giáo viên thực nghiệm	88
3.4.4. Chọn vấn đề thực nghiệm	89
3.5. Xử lý số liệu	89

3.5.1. Phương tiện đánh giá.....	89
3.5.2. Phân tích kết quả định tính.....	89
3.5.3. Phân tích kết quả định lượng	90
3.6. Nội dung và phương pháp thực nghiệm	90
3.6.1. Nội dung thực nghiệm.....	90
3.6.2. Phương pháp thực nghiệm	91
3.7. Tổ chức thực nghiệm.....	91
3.8. Phân tích kết quả thực nghiệm.....	92
3.8.1. Kết quả thực nghiệm	92
3.8.2. Phân tích kết quả thực nghiệm.....	94
TIÊU KẾT CHƯƠNG 3.....	97
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ.....	98
TÀI LIỆU THAM KHẢO	101
PHỤ LỤC	

DANH SÁCH CÁC CHỮ VIẾT TẮT

STT	Tên viết tắt	Tên đầy đủ
1	DHTH	Đạy học tích hợp
2	ĐC	Đôi chứng
3	GD - ĐT	Giáo dục và Đào tạo
4	GDCD	Giáo dục công dân
5	GDQP-AN	Giáo dục quốc phòng-an ninh
6	GDPT	Giáo dục phổ thông
7	GV	Giáo viên
8	HS	Học sinh
9	KHKT	Khoa học kĩ thuật
10	KHTN	Khoa học tự nhiên
11	KHXH	Khoa học xã hội
12	KT-XH	Kinh tế xã hội
13	PPDH	Phương pháp dạy học
14	SGK	Sách giáo khoa
15	THCS	Trung học cơ sở
16	THPT	Trung học phổ thông
15	TN	Thực nghiệm
17	TNSP	Thực nghiệm sư phạm

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng 1.1. So sánh giữa dạy học tích hợp và dạy học truyền thống	15
Bảng 1.2. So sánh dạy học tích hợp với dạy các môn riêng rẽ	23
Bảng 3.1. Danh sách các lớp và số lượng học sinh tham gia TN.....	88
Bảng 3.2. Danh sách giáo viên tham gia thực nghiệm	89
Bảng 3.3. Bảng điểm đánh giá bài thực nghiệm lớp thực nghiệm và lớp đối chứng...	92
Bảng 3.2. Bảng tỉ lệ kết quả đánh giá bài thực nghiệm.....	93
Bảng 3.4. Bảng điểm đánh giá bài thực nghiệm lớp thực nghiệm và lớp đối chứng...	93
Bảng 3.5. Bảng tỉ lệ kết quả đánh giá bài thực nghiệm.....	94

DANH MỤC HÌNH VẼ

Hình 3.1. Biểu đồ thể hiện kết quả thực nghiệm trường THPT Quê Võ số 1... 93

Hình 3.2. Biểu đồ thể hiện kết quả thực nghiệm trường THPT Quê Võ số 2... 94

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong Luật giáo dục, điều 24.2 ghi rõ: “Phương pháp giáo dục phổ thông phải phát huy tính tích cực, chủ động, tự giác, sáng tạo của HS phù hợp với đặc điểm của từng lớp học, môn học, bồi dưỡng phương pháp tự học, rèn luyện kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn, tác động vào tình cảm, đem lại niềm vui, hứng thú học tập cho HS”. Nghị quyết Trung ương II khóa VIII đã khẳng định “Đổi mới phương pháp giáo dục - đào tạo, khắc phục lối truyền thụ một chiều, rèn luyện nếp tư duy sáng tạo cho người học. Từng bước áp dụng các phương pháp tiên tiến và phương pháp hiện đại vào quá trình dạy học, đảm bảo điều kiện và thời gian tự học, tự nghiên cứu cho học sinh”. Theo mục tiêu của Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo là: “*Đổi mới căn bản, toàn diện nền giáo dục theo hướng chuẩn hoá, hiện đại hoá, xã hội hoá, dân chủ hoá và hội nhập quốc tế*” và “Giáo dục con người Việt Nam phát triển toàn diện và phát huy tốt nhất tiềm năng, khả năng sáng tạo của mỗi cá nhân”. Công cuộc đổi mới hiện nay đòi hỏi giáo dục phổ thông phải đào tạo những con người toàn diện, phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước.

Theo đánh giá của nhiều nhà nghiên cứu, nhìn chung giáo dục ở Việt Nam còn nhiều bất cập, chưa đáp ứng được yêu cầu của giáo dục trong thời đại mới. Chương trình SGK cần được xây dựng dựa trên quan điểm: “Lấy quan điểm tích hợp làm nguyên tắc chỉ đạo tổ chức nội dung chương trình, biên soạn sách giáo khoa và lựa chọn các phương pháp giảng dạy”. Việc xây dựng chương trình và sách giáo khoa mới theo quan điểm tích hợp là đòi hỏi tất yếu của nền giáo dục hiện đại. Chương trình phổ thông của nhiều nước chỉ gồm một số môn học tích hợp, phổ biến là các môn học như tiếng mẹ đẻ và văn chương, toán học, khoa học tự nhiên (Lý, Hóa, Sinh...), khoa học xã hội và nhân văn (Lịch sử, Địa lí, Kinh tế, Luật...), ngoại ngữ, máy tính và công nghệ, giáo dục thể chất. Trong khi đó, ở nước ta nội dung chương trình phổ thông được xây dựng chủ yếu theo cách tiếp cận mục tiêu, chương trình SGK hiện đang quá tải về khối lượng kiến thức và chưa thực sự chú trọng đến phát triển kỹ năng, cấu trúc chương